

SPRAWOZDANIE ZE SZKOŁY LETNIEJ „ŚRODOWISKO – CZŁOWIEK – GOSPODARKA”, BIAŁYSTOK, 2–6 IX 2019 R.

W pierwszym tygodniu września 2019 r. w Instytucie Historii i Nauk Politycznych Uniwersytetu w Białymstoku odbyła się dedykowana polskim doktorantom nauk humanistycznych letnia szkoła pt. „Środowisko – człowiek – gospodarka”. Zorganizowana została przez Centrum Badań Struktur Demograficznych i Gospodarczych Przednowoczesnej Europy Środkowo-Wschodniej Uniwersytetu w Białymstoku przy współpracy z Max Planck Institute for the Science of Human History w Jenie oraz Uniwersytetem Pedagogicznym im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Głównym zamierzeniem organizatorów było wprowadzenie uczestników szkoły do tych dziedzin badań historycznych, które wchodzą obecnie w dialog z naukami przyrodniczymi i społecznymi, w tym w szczególności do metod kwantytatywnych. Pozwala to nie tylko jeszcze lepiej poznać warsztat historyka w zakresie analiz społecznych, gospodarczych i demograficznych, ale także zbliżyć się do niezwykle interesującego świata badań interdyscyplinarnych.

Doktoranci uczestniczyli w wykładach i konwersatoriach poświęconych metodom badawczym, źródłom i dotychczasowemu dorobkowi naukowemu w zakresie historii środowiskowej, badań nad dawną gospodarką, demografii historycznej i geografii historycznej. Wystąpienia wybitnych polskich historyków dotyczyły kluczowych problemów metodologicznych oraz osiągnięć historiografii światowej. Cezary Kukło (UwB) mówił o przełomach w badaniach demograficznych nad historycznymi populacjami. Michał Kopczyński (UW) wskazywał na możliwości, jakie dają metody statystyczne w badaniach historycznych, ale również na ich ograniczenia. W programie znalazł się też wykład Mikołaja Szoltyśka (UW) na temat związków organizacji rodzin i gospodarstw domowych w przeszłości z nierównościami rozwojowymi, a Bogumił Szady (KUL) starał się odpowiedzieć na pytanie, czy geografia historyczna jest dyscypliną naukową, czy metodą. Część wykładową uzupełnił Adam Izdebski (UJ, Max Planck) prezentacją współczesnych nurtów historii środowiskowej i różnic w podejściu do jej problematyki w Europie i Stanach Zjednoczonych oraz Piotr Guzowski (UwB) wykładami o teoriach ekonomicznych stosowanych w badaniach historycznych oraz przestrzennych aspektach funkcjonowania rynków w przeszłości. Zajęcia warsztatowe związane z praktycznym zastosowaniem nowych narzędzi i metod badawczych rozpoczęły się od prowadzonych przez Adama Izdebskiego konwersatoriów dotyczących archiwów przyrodniczych jako źródeł historycznych. Radosław Poniak (UwB) wprowadził doktorantów

w tajniki pracy ze środowiskiem R, służącym zaawansowanym obliczeniom statystycznym, ich wizualizacji oraz tworzeniu baz danych. Bartosz Ogórek (UP w Krakowie) zapoznał uczestników szkoły z tradycyjnym i nowoczesnym warsztatem demografii historycznej, a Mateusz Zawadzki (UMCS) przeprowadził szkolenie z zakresu Geograficznego Systemu Informacji (GIS) i praktycznych możliwości wykorzystania go w badaniach historycznych.

Łącznie w letniej szkole wzięło udział 15 doktorantów reprezentujących uczelnie i jednostki naukowe z Białegostoku, Warszawy, Siedlec, Rzeszowa, Krakowa i Lublina. Warta podkreślenia jest różnorodność zainteresowań młodych badaczy, którzy oprócz szerokiego przekroju epokowego, obejmującego okres od wczesnej nowożytności po wiek XX, przygotowują prace z tematyki demograficznej, historii gospodarczej, środowiskowej, społecznej, politycznej oraz historii Kościoła rzymskokatolickiego i reformowanego. W ramach pracy własnej uczestników przewidziano również 15-minutowe wystąpienia na temat związany z projektowaną pracą doktorską. Prezentacje młodych uczestników szkoły stały się przedmiotem dyskusji z udziałem doświadczonych badaczy, dzięki której doktoranci poznali zarówno mocne strony swoich badań, jak i wskazówki dotyczące elementów wymagających dopracowania. Część merytoryczną zajęć uzupełniono szkoleniem nt. *Jak kształtować karierę akademicką w obecnym systemie szkolnictwa wyższego* (Piotr Guzowski), zwracającym uwagę m.in. na system grantowy, parametryzację jednostek, strategię publikacyjną. Warto podkreślić, że udział w szkole letniej był bezpłatny i został sfinansowany z kosztów pośrednich projektu Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki pt. „W poszukiwaniu transdyscyplinarnej synergii: przełomy gospodarcze Polski z perspektywy historyczno-przyrodniczej na tle europejskim”, realizowanego pod kierownictwem Piotra Guzowskiego. Przeprowadzona na koniec zajęć (za pomocą anonimowych ankiet) ewaluacja wykazała, że inicjatywy poszerzające horyzonty badawcze młodych adeptów historii mogą stać się znakomitym uzupełnieniem prowadzonego na polskich uczelniach w różny sposób kształcenia doktorantów.

Piotr Guzowski

Piotr Łozowski

*Centrum Badań Struktur Demograficznych
i Gospodarczych Przednowoczesnej*

Europy Środkowo-Wschodniej Uniwersytetu w Białymstoku